

U Z N E S E N I E

Vo veci trestného oznámenia Ondreja Dostála a dipl. Ing. Pál Csáky na Ing. Jána Slotu pre podozrenie z trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Tr. zákona som takto

r o z h o d l a :

Podľa § 197 ods. 1 písm. d/ Tr. poriadku **o d m i e t a m** trestné oznámenie Ondreja Dostála a dipl. Ing. Pála Csákyho na Ing. Jána Slotu, ktorý sa mal podľa názoru oznamovateľov dopustiť trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia, a to na tom skutkovom základe, že dňa 5.10.2008 v obci Pavlovce, okres Vranov nad Topľou ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a predseda Slovenskej národnej strany, pri odhaľovaní dvojkríža okrem iného uviedol „Potom prišli tí zbojníci, tí vrahovia a tí, ktorí stavajú po Slovensku tých hnusných, odporných turulov, tých maďarských papagájov a keď my staviame symbol kresťanstva, tak sme oplúvaní a sme obviňovaní, že robíme niečo pompézne, že robíme niečo zlé... My sa nepokloníme, nepodvolíme sa tomu obrovskému tlaku, ktorý na nás vyvíjajú naši susedia v Budapešti, kde je tá strapatá pani, tá chudera. Ona sa nám vyhráža, dáva otázky predsedovi vlády, ktorému nesiaha ani po opätky jeho topánok. Toto si nikto nesmie dovoliť k tomuto národu, slovenskému národu. My sme tu od vekov a tí Mongoli prišli ďaleko, ďaleko za nami“, čím mal hanobiť maďarský národ, nakoľko nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa ods. 2 Tr. poriadku (fakultatívna neúčelnosť trestného stíhania).

O d ô v o d n e n i e :

Dňa 15.10.2008 tunajšej prokuratúre Generálna prokuratúra SR odstúpila trestné oznámenie Ondreja Dostála z 9.10.2008 (doručené krajskej prokuratúre dňa 24.10.2008), podľa ktorého sa Ing. Ján Slotu vyjadreniami uvedenými vo výrokovvej časti tohto uznesenia dopustil trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Tr. zákona, nakoľko označovanie predkov Maďarov za zbojníkov a vrahov a jedného z maďarských národných symbolov za hnusných, odporných turulov a maďarských papagájov je hanobením maďarského národa.

V podstate identické trestné oznámenie bolo Generálnou prokuratúrou odstúpené dňa 20.10.2008 (doručené krajskej prokuratúre dňa 27.10.2008), kde podávateľ dipl. Ing. Pál Csáky, predseda Strany maďarskej koalície navyše uvádza, že trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia sa Ing. Ján Slota dopustil ako verejný činiteľ, čím splnil aj podmienku tzv. kvalifikovanej skutkovej podstaty tohto trestného činu, ktorá je z pohľadu spoločenskej nebezpečnosti omnoho závažnejšia. Ing. Ján Slota, svojimi vyjadreniami hanobí maďarský národ a jeho príslušníkov, vrátane tých, ktorí sú občanmi Slovenskej republiky, čím ich ponížuje a osočuje. Prostredníctvom takýchto vyhlásení môže vplývať a ovplyvňovať aj mienku, zmýšľanie a konanie ďalších osôb. Ing. Ján Slota sa podobného konania dopúšťa pravidelne a pomerne dlhú dobu, svoje vyjadrenia stupňuje a nenávisným obsahom svojich výrokov spôsobuje stále väčšiu traumu a ohrozuje ďalšiu budúcnosť maďarskej národnosti, pokojného života v Slovenskej republike a zároveň vnáša nepriateľské nálady a cítenie do vzťahov medzi príslušníkmi slovenskej a maďarskej národnosti žijúcich na území Slovenskej republiky.

Súčasťou trestných oznámení bol zvukovo-obrazový záznam z vystúpenia Ing. Jána Slotu zo dňa 5.10.2008, priepis videosprávy agentúry SITA z 5.10.2008 a text článku „Slota priletel vrtuľníkom na odhalenie dvojkríža“ (denník Korzár, 6.10.2008).

Na tunajšej prokuratúre bol vyhotovený odpis zvukovej nahrávky na CD nosiči, ktorý ako prílohu predložil dipl. Ing. Pál Csáky. Text zvukovej nahrávky:

Nahrávka č. 1

Slota: A tí, ktorí stavajú po Slovensku tých hnusných odporných Turulov, tých maďarských papagájov, a keď my staviame symbol kresťanstva tak sme oplývajú a sme obviňovaní, že robíme niečo pompézne, robíme niečo zlé. Nikoho s nimi nechceme urážať, nikoho sa nechceme dotknúť, chceme len ukázať celému svetu, celej Európe, že toto je naša zem, toto je naša hruda slovenská hruda, ktorú si nedáme, nikomu nedáme. Viete my sa nepokloníme a nebudeme u, nepodvolíme sa tomu obrovskému tlaku, ktorý tu na nás vyťahujú naši susedia z Budapešti, kde tá strapatá pani, ktorá je skutočne strapatá, sa tu vyhráža, dáva otázky predsedovi vlády Slovenskej republiky, ktorému nesiahá ani po opätky jeho topánok, jedna chudera, toto si nikto nesmie dovoliť k tomuto národu, k slovenskému národu, my sme tu odvek. A tí mongoli prišli ďaleko, ďaleko za nami. My sme tu od 5. storočia a budeme tu ešte ďalších tisíc rokov. Buďme jednotní, nedajme sa zmagoriť médiami, ktoré sú postavené proti nám, ktorí sú platení z Budapešti a z rôznych centrál, z Ameriky, zo Západnej Európy. Len jedno je dôležité: Buďme jednotní a tento dvoj-kríž nech nás zjednocuje!

Slota: Myslím, že všetci viete, že som pilot, takže, ešte som nejak na takomto tu úžasnom francúzskom vrtuľníku nelietal, tak som uvítal, že som sa mohol previesť.

Novinár: Znamená to, že ste prileteli vy, osobne?

Slota: Nie, nie, ja, ja nemám pilotný preukaz na vrtuľník, ale pevne verím, že za pol roka ho budem mať.

Slota: Poviem zase pravdu, tu mama môjho priateľa a predsedu krajského pani Korbová ma privítala ríbezľovým vínom, veľmi dobrým ríbezľovým vínom.

Novinár: Ďakujeme veľmi pekne.

Nahrávka č. 2

Slota: Tá strapatá pani, ktorá je skutočne strapatá, sa tu vyhráza, dáva otázky predsedovi vlády Slovenskej republiky, ktorému nesiaha ani po opätky jeho topánok, jedna chudera, my sme Slováci a nás nikto nebude vymazávať z papierov, tí zbojníci, tí vrahovia a tí, ktorí stavajú po Slovensku tých hnusných odporných turulov, tých maďarských papagájov, a keď my staviame symbol kresťanstva tak sme oplŕvaní a sme obviňovaní, že robíme niečo pompézne, robíme niečo zlé.

Z dôslednej analýzy výrokov vyplýva, že Ing. Ján Slota slovnou formuláciou „potom prišli tí zbojníci, tí vrahovia a tí, ktorí stavajú po Slovensku tých hnusných, odporných turulov....“ oddelil zbojníkov a vrahov od tých, čo stavajú po Slovensku turulov. Nedá sa právne kontrasignovať, že tí zbojníci a vrahovia sú „tí, čo stavajú tých hnusných odporných turulov, tých maďarských papagájov...“. Implicitne sa dá o tom uvažovať, lenže podľa právneho poriadku SR za uvažovanie, dedukciu, nemožno vyvodiť trestno-právny postih.

Obdobne, v celom postulovanom texte nie je explicitne uvedený pojem „maďarský národ“, sú iba použité adjuktíva, ktoré podávateľia môžu p. Slotovi pripisovať, môžu vysloviť domnienku, vyvodzovať, no prisúdenie myšlienky nie je trestno-právne relevantné.

A fortiori, aj keby doslova menoval maďarský národ, spojil maďarský národ s vrahmi a zbojníkmi, narážame na ďalší právny problém, ktorým je sloboda prejavu.

Článok 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ustanovuje:

„1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci“.

V preambule Ústavy Slovenskej republiky sa uvádza:

„...v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie, spoločne s príslušníkmi národnostných menších a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky...“

„my občania Slovenskej republiky uznášame sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave...“

Článok 26 ustanovuje:

„1. Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

2. „Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu....“

Podmienky výkonu práv podľa ods. 1 možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu verejného poriadku, ochranu verejného záujmu a mravnosti.

Článok 10 Dohovoru poskytuje ochranu slobode prejavu nielen v prípade „informácií a myšlienok, ktoré sú prijímané priaznivo, alebo ktoré sú považované za neškodné, alebo indiferentné“, ale aj v prípade „informácií a myšlienok, ktoré môžu uraziť, ktoré šokujú alebo znepokojujú štát, či akúkoľvek časť obyvateľstva“.

Zodpovedá skutočnosti, že podľa článku 26 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky a v nadväznosti na ňu aj podľa článku 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, sloboda prejavu a právo na informácie sa zaručujú.

Je teda nesporné, že podľa Ústavy Slovenskej republiky každý občan má právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať všetky informácie, avšak len do takej miery, pokiaľ tým neporušuje ústavou zaručené práva a slobody iných. Tento záver možno napokon nepriamo usudzovať aj z rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zverejneného pod PL.ÚS 7/96, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil právny záver, podľa ktorého: „Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, dokiaľ

uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody“.

Sloboda prejavu je jednou zo základných podmienok pokroku v demokratickej spoločnosti a rozvoja každého jednotlivca. Na druhej strane, každý demokratický štát musí chrániť svojich občanov, pri posudzovaní nutnosti a vhodnosti medzi slobody prejavu, musia brať do úvahy jeho politickú stabilitu, tiež atmosféru a politické nálady v spoločnosti, tradície, historické skúsenosti, stotožnenie obyvateľov s daným spoločenským systémom, prevládanie náboženstva atď. Základom demokratickej spoločnosti je tiež možnosť zúčastniť sa verejnej výmeny politických, spoločenských a kultúrnych informácií a myšlienok všetkého druhu.

Ak spoločnosť určité formy prejavu tolerovať nemieni, má možnosť tieto postaviť mimo zákon. Zmyslom tohto riešenia je zabrániť ďalšiemu šíreniu intolerantných myšlienok a predísť ich praktickej realizácii. V zásade je možný dvojaký prístup štátu k slobode prejavu. Prvý spočíva v neobmedzenej slobode prejavu, ktorý zahŕňa hlásanie akýchkoľvek myšlienok, či názorov, pričom štát by mal zasiahnuť až vtedy, keď hrozí nebezpečenstvo, že by myšlienky mohli prejsť k činom. Kritériom obmedzenia nie je obsah danej myšlienky, ale to, či ide iba o vyslovenie názoru, resp. hrozbu konkrétneho činu. Druhý prístup spočíva v obmedzení slobody prejavu niektorých myšlienok na základe ich obsahu. Hlásanie niektorých názorov, či propagácia určitých ideológií je teda a priori zakázaná, aj napriek tomu, že žiadne nebezpečenstvo nehrozí. Prvý prístup sa približuje ochrane slobody prejavu v USA, i keď ani tu nie je absolútna. Druhému prístupu zodpovedá európska ochrana slobody prejavu, teda i obmedzenia slobody prejavu v Slovenskej republike. Uvedené obmedzenie podľa vnútroštátneho práva Slovenskej republiky je vyjadrené napr. v ustanovení § 423 Tr. zákona, podľa ktorého trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia sa dopustí ten, kto verejne hanobí niektorý národ, jeho jazyk, niektorú rasu alebo etnickú skupinu alebo skupinu osôb pre jeho vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania. Podľa komentára Trestného zákona (pozri Trestný zákon – stručný komentár, Ondrej Samaš a spol.), hanobením je hrubší útok na vážnosť dotknutých v podobe urážlivého prejavu. Urážlivosť prejavu vyplýva predovšetkým z obsahu a spôsobu jeho prednesu. Pohnútkou spočíva v rasovej, národnostnej, náboženskej a inej nenávisti alebo neznášanlivosti.

Pokiaľ ide o kritéria posudzovania výrokov, ktoré hanobia národ, jeho jazyk, niektorú rasu alebo etnickú skupinu, táto otázka sa v skutočnosti vzťahuje na závažnosť a dostatočnosť dôvodov do zásahu práv na slobodu prejavu.

Existuje malý priestor podľa čl. 10 ods. 2 Dohovoru pre obmedzenie slobody prejavu v oblasti politickej reči alebo diskusie, kde sloboda prejavu je najdôležitejšia (pozri *Brasilier proti Francúzsku*, sťažnosť č. 71343/01, odsek

41, rozsudok z 11.4.2006, rozsudok bol publikovaný vo forme informácie v prílohe justičnej revue č. 6-7/2006) alebo vo veciach verejného záujmu (pozri Súrek proti Turecku (č.1) [GC], sťažnosť č. 26682/95, odsek 61).

Navyše hranice prijateľnej kritiky sú širšie vo vzťahu k politikom ako takým, ako vo vzťahu k súkromnej osobe. Na rozdiel od súkromnej osoby, politik sa nevyhnutne vystavuje prísnej kontrole každého jeho slova a skutku, tak zo strany novinárov, ako aj celej verejnosti a následne musí preukázať vyššiu mieru tolerancie (pozri *Vides Aizsardibas Klubs proti Lotyšsku*, sťažnosť č. 57829/00, odsek 40, rozsudok z 27.5.2004).

Je pravdou, že hoci jednotlivec, ktorý sa zúčastňuje verejnej diskusie o veci všeobecného záujmu, nesmie prekročiť určité hranice, najmä ako to bolo uvádzané vyššie, vo vzťahu k rešpektovaniu práv iných, môže si však pomôcť istou dávkou prehánania alebo dokonca provokácie, alebo inými slovami použiť trochu neprimerané vyhlásenia. Ako už bolo vyššie uvedené, hranice prijateľnej kritiky sú širšie vo vzťahu k politikovi alebo politickej strane ako takej, než vo vzťahu k súkromnej osobe. To zvlášť platí pre tento prípad, keď Ing. Ján Slota, politik a predseda politickej strany, je známy pre prudkosť svojich prejavov.

Pri rozhodovaní v tejto veci bol do úvahy vzatý jeho prejav ako celok, z ktorého vyplýva, že svojimi vyjadreniami chcel pritiahnúť pozornosť slovenských občanov na posilnenie a podčiarknutie národnej hrdosti a prebudiť v nich ducha vlastenstva (vyplýva to aj z jeho ďalších vyjadrení prednesených pri odhaľovaní dvojkríža, napr. v Malackách, v Spišskej Novej Vsi). „Nikoho nechceme urážať, nikoho sa nechceme dotknúť, chceme len ukázať celému svetu, celej Európe, že toto je naša zem, toto je naša hruda, slovenská hruda, ktorú si nedáme, nikomu nedáme“. „Buďme jednotní, nedajme sa zmagoriť médiami, ktoré sú postavené proti nám, ktorí sú platení z Budapešti a z rôznych centrál, z Ameriky, zo Západnej Európy. Len jedno je dôležité: Buďme jednotní a tento dvojkríž nech nás zjednocuje!“ „... my sme Slováci a nás nikto nebude vymazávať z papierov...“

Jeho hodnotiaci úsudok týkajúci sa potláčania slovenského národa vyplýva z histórie, na ktorú vo svojich vyjadreniach poukázal.

Jeho kritika neobsahovala nič, v kontexte s ním poňatou históriou a symbolikou stavania dvojkrížov, čo by mohlo byť považované za útok proti maďarskému národu, resp. jeho hanobenie.

Skutočnosť, že niektorí občania, predovšetkým maďarskej národnosti sa mohli cítiť dotknutí jeho výrokmi, predovšetkým berúc do úvahy atmosféru, politické nálady v spoločnosti a silu politických stretov, svojimi výrokmi neprekročil hranice stanovené vo vnútroštátnom právnom poriadku a v Dohovore a svojimi výrokmi v neprimeranej miere nezasiahol do práv iného

národa, ani ich nehanobil. Berúc do úvahy charakter vyjadrených myšlienok, prihliadnuc najmä na základný zámer zákonodarcu vyjadrený v ustanovení § 423 Tr. zákona, súdnu prax, prihliadnuc na to, že výroky posudzované komplexne nevzbudzovali dojem poškodiť maďarský národ, ich obsah nevyvoláva násilie a nenávisť a teda neprekračuje hranice toho, čo je možné tolerovať v politickej diskusii, bolo potrebné dospieť k záveru, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania, preto bolo rozhodnuté tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorú je možné podať na Krajskú prokuratúru v Prešove do 3 dní od oznámenia uznesenia.

Sťažnosť nemá odkladný účinok.
(§ 197 ods. 3 Tr. poriadku)

Fabianová
JUDr. Diana Fabianová
prokurátorka krajskej prokuratúry